

Komentarz w sprawie minimalnego globalnego podatku CIT – problem unikania opodatkowania jest realny, ale właściwe rozwiązanie to podatek przychodowy

Minimalny globalny podatek CIT jest propozycją jednolitego opodatkowania dochodów przedsiębiorstw międzynarodowych od 2023r. Projekt daniny jest efektem kilku miesięcy negocjacji na poziomie OECD oraz G20, które zakończyły się zawarciem porozumienia w lipcu 2021r. z udziałem 136 krajów (na 140 biorących udział w pracach) w przedmiocie ustanowienia globalnego minimalnego podatku CIT na poziomie 15 proc.¹

Porozumienie zostało przyjęte przez wielu światowych przywódców z entuzjazmem, w tym przez przewodniczącą Komisji Europejskiej Ursulę von der Leyen² czy Prezydenta USA Joe Bidena.³ Jednak przewidywany wpływ z podatku jest najwyższy dla gospodarek rozwiniętych, podczas gdy kraje o niskich dochodach w niewielkim stopniu będą partycypować we wzroście wpływów podatkowych.

Intencją porozumienia jest wprowadzenie podatku, od którego korporacje międzynarodowe nie będą mogły się uchylić, pomimo wykazania straty lub niskiego dochodu. W efekcie ma on zwiększyć dochody budżetowe oraz uniemożliwić zagraniczny transfer zysków do rajów podatkowych. Jednocześnie celem jest zagwarantowanie płatności podatku w miejscu rzeczywistej działalności przedsiębiorstwa i uzyskiwania dochodu.

Zasada ta ma teoretyczne odzwierciedlenie także w polskim prawie. Artykuł 3 ust. 1 ustawy o podatku od osób prawnych nakłada nieograniczony obowiązek podatkowy na osobę prawną mającą siedzibę lub zarząd na terenie Polski. Natomiast, art. 3 ust. 2 ustanawia obowiązek podatkowy od dochodów uzyskanych na terytorium RP dla podatników niemających siedziby w Polsce.⁴ W praktyce jednak konstrukcja podatku dochodowego sprawia, że zyski uzyskiwane przez przedsiębiorstwa międzynarodowe są często transferowane i rozliczane w krajach o preferencyjnych systemach podatkowych.

Proponowane porozumienie w sprawie globalnego minimalnego podatku CIT składa się z dwóch filarów. Pierwszy z nich dąży do wprowadzenia bardziej zrównoważonego rozkładu dochodów podatkowych poprzez zatrzymanie transferu z krajów, gdzie zysk jest osiągnięty, do państw o korzystniejszych regułach podatkowych. Rozwiązanie to miałyby dotyczyć firm, które posiadają obrót w wysokości 20 mld euro oraz rentowność na poziomie 10 proc., w tym również firmy z branży cyfrowej.

Drugi filar przyjmuje minimalną stawkę podatku CIT w wysokości 15 proc. wobec wszystkich przedsiębiorstw, które posiadają roczny przychód większy niż 750 mln euro. W celu ochrony

¹ <https://www.oecd.org/tax/international-community-strikes-a-ground-breaking-tax-deal-for-the-digital-age.htm>

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_21_5166

³ <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/07/01/statement-by-president-joe-biden-on-todays-agreement-of-130-countries-to-support-a-global-minimum-tax-for-the-worlds-largest-corporations/>

⁴ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19920210086/U/D19920086Lj.pdf>

bazy podatkowej nakłada on barierę dla konkurencji polegającej na obniżaniu wysokości podatku CIT, która jest stosowana do przyciągania zagranicznych inwestorów.⁵

ZPP od dawna wskazuje na problem unikania opodatkowania przez niektóre korporacje. Uważamy, że jego praprzyczyna tkwi w samej konstrukcji podatku dochodowego, w ramach której możliwe jest – zwłaszcza przy dużym wsparciu wyspecjalizowanych kancelarii – niemal dowolne manipulowanie wysokością dochodu do opodatkowania, poprzez sztuczne zwiększanie kosztów. Tym samym, adekwatną receptą jest w naszym przekonaniu wprowadzenie prostego i powszechnego podatku przychodowego. Do propozycji wprowadzania globalnego minimalnego CIT odnosimy się zatem negatywnie, zwłaszcza że opiera się ona w istocie na zamiarach niemożliwych do zrealizowania. W naszym przekonaniu nie ma szans na globalną (obejmującą wszystkie kraje) konwergencję systemów podatku dochodowego od osób prawnych.

Jednocześnie, sprzeciwić należy się – pojawiającym się w dyskursie wokół erozji bazy podatkowej i transferom zysków – pomysłom wprowadzania nowych obciążeń o charakterze sektorowym. Dodatkowe opodatkowanie konkretnych, arbitralnie wybranych branż, nie stanowi żadnego rozwiązania problemu, a przy okazji komplikuje system i doprowadza do istotnych zaburzeń gospodarczych.

Realną odpowiedzią na problem unikania CIT powinno być wprowadzenie jasnych i jednolitych zasad opodatkowania. Wprowadzenie rozwiązań mających realnie przeciwdziałać zjawisku transferu zysków musi się dokonać przez kompleksową zmianę systemu podatkowego od osób prawnych. Uważamy, że rozszerzanie obecnego anachronicznego modelu opartego na podatku dochodowym nie rozwiąże w dłuższej perspektywie problemu ściągalności CIT. Postulujemy zatem zastąpienie obecnego modelu podatku od osób prawnych z daniny opartej na kryterium dochodowym na należność mierzoną od przychodu (tzw. podatek przychodowy). Uważamy, że przystaje on lepiej do realiów współczesnej gospodarki rynkowej i w lepszym stopniu zapewniłby efektywne objęcie podatkiem przedsiębiorstw międzynarodowych.

⁵ <https://www.oecd.org/tax/beps/statement-on-a-two-pillar-solution-to-address-the-tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-october-2021.pdf>